

**Трансформація політичних партій в
умовах
електронної демократії**

**Виконав студент групи ПМ-21 Харко К.О.
Керівник д.п.н. Перегуда Є.В.
Кафедра політичних наук та історії**

Київ 2025

- ▶ **Об'єктом дослідження** є процеси функціонування політичних партій у контексті демократичних політичних систем.
- ▶ **Предмет дослідження** – особливості трансформації політичних партій під впливом електронної демократії та цифрових технологій, зокрема зміни у формах взаємодії з виборцями, внутрішньопартійному врядуванні та політичній комунікації.
- ▶ **Мета дослідження** – проаналізувати трансформаційні процеси, що відбуваються з політичними партіями в умовах розвитку електронної демократії, виявити їх особливості на прикладі зарубіжних країн та України.
- ▶ **◆ Завдання дослідження** полягають в:
 - узагальненні теоретичних підходів до цифрової трансформації як політичного феномену;
 - аналізі ролі та функцій партій у цифрову епоху;
 - встановлення кореляції між політичним маніпулюванням та демократичністю політичного режиму;
 - дослідженні досвіду Іспанії та Італії у цифровій трансформації партій. ;
 - аналізі впливу цифрових технологій на внутрішньопартійну демократію та комунікацію;
 - вивченні цифровізації партій в Україні та визначенні викликів і перспектив електронної демократії для України.

► ◆ **Методи дослідження:**

Аналіз і синтез – для вивчення теоретичних засад електронної демократії та партійної трансформації.

Порівняльний метод – для аналізу досвіду інших країн.

Системний підхід – для розгляду партій як політичних інституцій у цифровому середовищі.

Контент-аналіз – для вивчення партійних платформ і цифрових стратегій.

► **Наукова новизна** дослідження полягає у комплексному аналізі процесу трансформації політичних партій в умовах електронної демократії, з порівняльним розглядом як зарубіжного, так й українського досвіду. У роботі акцентується увага на нових формах партійної організації та діяльності, механізмах цифрової участі громадян у політичному процесі, а також на потенціалі цифрових технологій у реформуванні партійної системи України.

► ◆ **Структура роботи:** Робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. У першому розділі розглядаються поняття електронної демократії, її розвиток, інструменти та вплив на політичну участь громадян. У другому розділі аналізується зарубіжний досвід трансформації політичних партій в умовах електронної демократії. У третьому розділі досліджуються українські реалії, цифровізація партійного середовища та перспективи е-демократії в Україні.

Розділ 1. Електронна демократія як феномен сучасної політичної культури

У першому розділі розглянуто основні наукові підходи до аналізу політичних змін у цифрову епоху. Дослідники по-різному оцінюють роль ІКТ у політиці: одні бачать у них шлях до прозорості й залучення, інші — інструмент маніпуляцій. Особлива увага приділена поняттю маніпулятивної демократії — явищу, коли технології замість зміцнення демократії стають знаряддям контролю. Також проаналізовано поняття електронної демократії як нової моделі комунікації між владою і громадянами, її етапи розвитку, а також інструменти: е-петиції, онлайн-форуми, цифрові консультації, електронне голосування. Показано, що ці форми участі можуть значно змінити структуру політичного процесу — як на локальному, так і на національному рівні. Попри це, електронні технології відкривають безпрецедентні горизонти для оновлення політичного життя. Політичні партії, здатні переосмислити свою роль у цій новій реальності, мають шанс не просто вижити — вони можуть очолити нову хвилю демократичного оновлення. У цьому контексті особливо актуальним стає поняття бівалентності політичного маніпулювання — явища, яке поєднує в собі потенціал як конструктивного впливу на політичну свідомість, так і ризики свідомого викривлення реальності. Цей підхід підкреслює подвійну природу цифрового маніпулювання — від формування інформованої участі до інструменталізації громадської думки. В контексті партій зменшується роль представницької функції. Партії вже не лише представляють інтереси соціальних груп, вони формують ці інтереси.

Розділ 2. Трансформація політичних партій в умовах електронної демократії: зарубіжний досвід

▶ Другий розділ присвячено міжнародному досвіду. Яскравим прикладом цифрових трансформацій стали політичні партії «Рух 5 зірок» та Podemos. Дані партії користувались різними інструментами е-демократії такими як: е-голосування, е-консультації та платформами де могли обговорювати зі своїм електоратом проблеми країн. Активно залучаючи ці інструменти, партії були одними з перших новаторів або ж експериментаторів нової взаємодії між електоратом та партією. Свого роду гібриди як такі, вони поєднували в собі традиційні аспекти партій, так і електронних партій через використання інструментів е-демократії. Ці партії не лише інтегрували інноваційні технології в механізми партійного управління – онлайн-голосування, цифрові платформи для консультацій, залучення громадськості до формування списків кандидатів, а й переосмислили саму природу участі громадян у політиці. Podemos і Рух п'яти зірок стали символами нової фази політичної культури, в якій політичні партії більше не є закритими елітними структурами, а динамічними платформами для масової участі. Їх практика доводить, що майбутнє партійного розвитку тісно пов'язане зі здатністю гармонійно поєднувати цифрові інструменти з демократичними цінностями без шкоди для технологічної ефективності чи політичної відповідальності.

Розділ 3. Процеси трансформації політичних партій в Україні

- ▶ У третьому розділі розкрито українські реалії. З 2015 року в Україні офіційно запроваджено електронні петиції як механізм прямої демократії на законодавчому рівні. Розвиваються цифрові сервіси — від платформи «Дія» до сайтів органів влади, що дозволяють звертатися, голосувати, обговорювати. Рівень цифрової трансформації політичних партій в Україні є фрагментарним і нерівномірним.
- ▶ Основні виклики та перспективи електронної демократії в Україні пов'язані з низьким рівнем цифрової грамотності, нерозвиненою інфраструктурою, недовірою до державних інституцій, кіберзагрозами та дефіцитом нормативної бази. Перспективи включають розвиток цифрової інфраструктури, впровадження механізмів електронної участі на всіх рівнях, і підвищення прозорості політичного процесу.
- ▶ Майбутнє політичних партій у цифрову епоху залежить від їхньої здатності адаптуватися до нових технологічних умов. Вони стають не лише учасниками політичного процесу, а й цифровими комунікаційними платформами, що забезпечують нові форми взаємодії з виборцями. Водночас цифрові технології відкривають як можливості для розширення демократії, так і загрози посиленого політичного маніпулювання. Європейський досвід демонструє ефективність цифрових рішень у партійному управлінні, тоді як в Україні цифровізація ще на етапі становлення. Майбутнє політичних партій е-демократії залежить від здатності партій інтегрувати інновації, забезпечуючи прозорість, підзвітність і довіру громадян.

Висновки

- ▶ Узагальнюючи результати дослідження, можна зробити висновок, що цифрові трансформації докорінно змінюють функціонування політичних партій, формуючи нову політичну реальність в умовах електронної демократії. Теоретичні підходи до вивчення цього явища розділяються на дві ключові групи: одна вбачає у цифрових технологіях інструмент посилення демократичних процесів, інша акцентує увагу на загрозах маніпулятивного впливу та ерозії класичних демократичних інститутів.
- ▶ З інституціоналізованих представників інтересів соціальних груп партії перетворюються на комунікаційні платформи, активно використовують соціальні мережі, онлайн-опитування та мобільні додатки для залучення виборців і управління внутрішньопартійною діяльністю.
- ▶ Кореляція між політичним маніпулюванням і рівнем демократії виявляє тенденцію до посилення впливу цифрових технологій як інструменту маніпуляції. Це особливо проявляється у так званих маніпулятивних демократіях, де формальні демократичні інститути зберігаються, але фактично використовуються для легітимізації влади через контроль над інформаційним простором.
- ▶ Досвід Іспанії та Італії демонструє успішне впровадження цифрових платформ участі (як-от Decidim у Барселоні, MeetUp у Італії), що сприяють розширенню участі громадян. Також є тенденції до цифровізації політичних партій через інструменти партисипативності які інтегрували Podemos та Рух 5 зірок.
- ▶ Цифрові технології трансформують внутрішньопартійну демократію шляхом запровадження нових форм ухвалення рішень (онлайн-голосування, електронні платформи), спрощують доступ до партійної інформації, підвищують залучення членів, але водночас створюють ризики дезінформації та контролю зверху.
- ▶ Цифрова трансформація політичних партій в Україні поки що фрагментарна через відсутність сталої стратегії та інституційної підтримки, хоча потенціал розвитку електронної демократії значний. Майбутнє партій залежить від їх здатності адаптуватися до цифрових технологій, забезпечуючи прозорість, підзвітність і довіру громадян та зберігання демократичних засад.

Дякую за увагу!